

שאלות ותשובות

לרבינו אשר בן יחיאל זצ"ל

מהדורה מתוקנת

עם תשובות חדשות
תיקונים על פי כתבי יד ודפוסים ראשונים
מראי מקומות והערות

בעריכת

יצחק שלמה יודלוב

עזר המשפט
מכון אור המזרח
מכון ירושלים • תשנ"ד

שמעון חייב ליתן לראובן מה שפסק, שהרי לא פסק לו [אלא]
ע"מ שתהיה צמו עמו צממון, [ולא] שיתן לו ממון והצת לא
תנשא לו. והיא אינה צרשות [אציה] לכופה שתנשא לו. וכהנה
רבות בתלמוד אלא שעת לקצר.

נאם הכותב אשר בן ה"ר יחיאל זצ"ל

ב

וששאלת על אשה ששאלת גט וכתובה מצעלה יען כי אין לו
גבורת אנשים והאיש כופר ואומר כי היא מעכבת.

אחרי שאינה צאה מחמת טענה דצעיא חוטרף לידה ומרה
לקצורה לית דין דלא מהימנא, משום דטעמא
דמשנה אחרונה¹ שלא תהא האשה נותנת עיניה באחר. אבל
אם היתה צאה מחמת טענה ושאלת גט ולא כתובה היתה

א-ב 1 פ"ה סי' רפג (כז, א). 2 אישות פי"ד ה"ח. 3 ספר הישר
חלק החדושים סי' ד, תוספות כתובות סג, ב ד"ה אבל ובפסקי הרא"ש
שם פ"ה סי' לד.

ב 1 נדרים צא, א. 2 יבמות קיז, א. 3 יבמות פ"ג סי' צא (כ, ב
— כא, א). וראה בפסקי הרא"ש שם סי' טו. אבל בכ"י פריס 420 נאמר
כאן "מדברי הר"י" ולא "מדברי הרי"ף", וכנראה כצ"ל. 4 תוספות

נאמנת אף למשנה אחרונה וכופין אותו להוציא. אבל אחרי שהיא תוצעת גט וכתובה אף להוציא בלא כתובה אין כופין. וראיה בפרק האשה שלום² האשה שאמרה מת בעלי התירוני לינשא מתירין אותה לינשא ונותנין לה כתובה, מת בעלי תנו לי כתובתי אף לינשא אין מתירין לה.

ומה שכתבתי שם תוצעת גט בלא כתובה שכופין אותו להוציא אף לפי משנה אחרונה וכשתוצעת כתובתה אין כופין, דבר זה אני למד מדברי רי"ף ז"ל בפ' הבא על יבמתו³ על ההיא היא אומרת מיניה והוא אומר מינה איהי מהימנא. והקשה רי"י⁴ היאך מיירי אי שהתה עמו עשר שנים מה היא נריכה לטענה דאינו יורה כחך בלאו הכי כופין אותו להוציא אחרי ששהתה עמו עשר שנים ולא זכה ליבנות ממנה, ואי בלא שהתה עמו עשר שנים היכי דמי דמהימנא הא אמרינן בשילהי נדרים⁵ השמים, דהיינו אינו יורה כחך, חזרו לומר אינה נאמנת. ותירץ כמה תירוצים ואחד מהם דהכא מיירי שאינה תוצעת כתובתה ולכך מהימנא ובנדרים מיירי שתוצעת כתובתה. ותירץ זה כתב ריב"ז א' בתשובה אחת⁶ וכתב שהוא עיקר ועשה מעשה על זה.

ומה שכתב מורי שאינה נאמנת אחרי שהוא מכחישה ולא דמי לאינו יורה כחך דאינו מכחישה בלא קים ליה. חילוק זה לא נהירא, דבשילהי נדרים יש להפך, דגרסינן התם¹ אמרה לבעלה גרשתי מהו אמר רב המנונא תא שמע האומרת לבעלה טמאה אני לך נאמנת. ואפילו למשנה אחרונה דקתני התם בלא מהימנא, התם הוא דמשקרה דידעה דבעלה לא ידע לה, אבל גבי גרשתי דידעה דבעלה ידע זה מהימנא חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. וקיי"ל הלכתא כרב המנונא מכאן ולהבא, אלמא במילי דידע הבעל מהימנא טפי. ובסגנון זה כתב ר"מ ז"ל בתשובה⁷ דחילוק זה דבשילהי נדרים הוא עיקר.

הסכום יחזיר לה ותתעגן יות עמו. ושלום.

אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל

ומעון בהרשאת בתו שראובן ומחמת זה תוצע ש"ד אלפס בכתובות¹ והרמב"ם הקשה על דבריהם קושיות בנו הסכימו חכמיה וחכמי כוף את הבעל לגרשה כיון מי יכניס ראשו בין הרים ממזרים בישראל. לכן יזהר נאום עלי בעלי. ועל הטענה לגרש מפני סכנת נפשות, דבר ידוע שאינו יכול לעמוד סכנת נפשות אין לך טענה וזה היא אינה מחוייבת לילך כזר נשאה ואירע לו אונס קיים לה עונתה היו כופין לא מקודשת לו היאך תנשא כל ימיה. אמנם אם הוא צד למלכות בעיר אחרת אין כך כיון שבתו אינה רוצה או משום טענה אחרת אין, שהרי לא פסק לו [אלא] [א] שיתן לו ממון והבית לא [לכופה שתנשא לו. וכהנה שעת לקצר.

אשר בן ה"ר יחיאל זצ"ל